

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Борислав Василев Георгиев, Национален природонаучен музей при БАН (НПМ-БАН) по конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” по професионално направление 4.3 „Биологически науки”, научна специалност „Зоология на безгръбначните животни – ентомология“, за нуждите на Биологическия факултет на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, обявен в ДВ, бр. 5 от 17.01.2025 г.

В обявения конкурс е подал документи един кандидат – гл. ас. д-р Илия Гъонов. Предоставените за конкурса документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Кл. Охридски”. Д-р Гъонов работи в Биологическия факултет от 2016 г., първоначално като биолог, а от 2017 г. – като главен асистент. Преди това е работил в сферата на частния бизнес като паралелно с това, в периода от 2013 г. до 2016 г. е бил докторант в БФ на СУ “Св. Кл. Охридски”. Кандидатът има трудов стаж като ентомолог повече от 10 год., от тях като университетски преподавател над 8 год. От юли 2017 г. до момента, той работи в същия ВУЗ, където води лекции, упражнения и практики на бакалаври и магистри, и ръководи техни дипломни работи, провежда научноизследователска дейност и работи по проекти. Изследователският и преподавателски стаж, придобитата квалификация в БФ на СУ, както и проведените изследователски експедиции са атестация за богат професионален опит и отлична интеграция в научната общност.

В настоящия конкурс гл. ас. Гъонов представя общо 23 научни труда, всички публикувани в реномирани списания с импакт фактор (IF) или SCImago Journal Rank (SJR). Те са разпределени, както следва:

Показател В4. Хабилитационен труд – 8 броя научни публикации в международни издания, за който в справката е посочено, че носят общо 145 т. Коригираният брой точки по този показател е **130 т.**, тъй като според Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, научни трудове В1–В3 (Приложение 5б) носят по 10 т. (а не 15 т.) – за публикации със SJR, но без IF. Въпреки тази корекция, точките покриват изискуемия минимум от 100 т. в група от показатели В от таблицата за съответствие с националните изисквания съгласно ЗРАСРБ.

Показател Г7. Научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus), извън хабилитационния труд – 14 бр. Сумиране на точките на трудове Г1–Г14 (Приложение 5б) сочи, че научните трудове по този показател докарват общо 248 точки. Коригираният брой точки по този показател, обаче е **228 т.**, тъй като статия Г2 носи 10 т. (не 20 т.), а статии Г6 и Г8 – по 10 т. (не 15 т.) – за публикации със SJR, но без IF.

Показател Г8. Публикувани глави от книги или колективни монографии – 1 бр., който носи **15 т.**

Въпреки корекцията в показател Г7, сборът от **243 т.** (получен от Г7 и Г8) надвишава изискуемият минимум от 200 т. **в група от показатели Г** от таблицата за съответствие с националните изисквания съгласно ЗРАСРБ.

Научните трудове на Илия Гъонов, общо на брой 43, са цитирани 185 пъти в научни публикации (Приложение 8б), предимно от чужди автори, което е сериозен атестат за международно признание на неговите научни разработки. По отношение на **показател Д11** – цитирания в научни издания, монографии, колективни томове и патенти, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus), кандидатът е посочил 80 т. за 40 бр. цитирания (Приложение 8а). Кorigирият брой точки по този показател е **72 т.**, тъй като цитирания Д2, Д7, Д13 и Д31, съответно в монографията *Insect Biodiversity: Science and Society*, списането *Bulletin de La Société Entomologique de France* и хранилището с отворен достъп за предпечатни материали за биологични науки bioRxiv, не касаят научни издания, реферирани и индексирани в посочените по-горе две бази данни. Въпреки корекцията в показателя, сборът от 72 т. надвишава минималния праг от 50 т., посочен за група от показатели Д от таблицата за съответствие с националните изисквания съгласно ЗРАСРБ.

Представената справка за приносите отразява пълно и обективно изследователската работа на д-р И. Гъонов. Справката включва и приноси по хабилитационен труд, които ясно очертават научния профил на кандидата, свързан с изучаване на таксономията, морфологията, фаунистиката и екологията на насекомите от инфраразред *Cicadomorpha* (Hemiptera, Auchenorrhyncha), с прилагане на класически, модерни и новаторски методи, и техники за изследване и събиране на данни.

Част от по-значимите оригинални научни приноси на кандидата заслужава да бъдат споменати: описание на новия за науката вид *Balcanocerus agapetomyrmices* от Странджа, при което са представени ключ за определяне на европейските представители на рода и списък на всичките известни до момента 23 вида с данни за хранителните им растения и географското им разпространение; документиране на миоценска вкаменелост от род *Aphrophora*, която се явява първа находка на фосил на представител от подразред Auchenorrhyncha в страната; регистриране на едно ново семейство (Acanaloniidae), 4 рода и 12 вида цикадоморфи, и техни паразитоиди, нови за фауната на България; изготвяне на списък на видовете и родове от сем. Dryinidae в страната; картиране на разпространението на 18 вида от надсем. Cerceroidea в България, въз основа на данни за 8722 дигитализирани екземпляра от 888 локалитета; ревизия на видовия състав и разпространението на пеещите цикади (семейство Cicadidae) в страната, направена с помощта на морфологични и биоакустични методи, при което надеждно е потвърдено наличието на 16 вида (за всички тях са изготвени осцилограми), сред последните 5 вида са нови за фауната на страната, а други 2 вида са изключени от състава на фауната. Приносите извън хабилитационния труд

обхващат разнообразна тематика като основните са таксономични, фаунистични и екологични по отношение на различни групи насекоми, но най-вече хемиптери. По-значимите от тази група оригинални научни приноси включват: установяване на 2 инвазивни вида, нови за фауната на Турция (като единият от тях е нов и за фауната на България, а другият – нов за фауната на Европа); изследване на филогенията на представители на сем. Aphalaridae, на базата на секвенции по два митохондриални гена (COI и Cytb) за 25 вида, предоставящо допълнителна информация за класификацията на видовете; съобщение на нов вид, род и трибус фулгориден циксиид и нов вид пселид от род *Agonoscena* за фауната на Малтийския архипелаг; първи регистрации за фауните на България и Чехия, съответно на 6 и 1 вид пселиди; публикуване на изследване върху групата на фулгоморфите, при което за първи път в България са установени 15 вида и 5 рода хемиптери; изследване на взаимноизгодните трофични отношения между фулгороморфи и свързани с тях ксенобионти, при което са документирани 126 нови връзки и е установено, че ксенобионтите при дългосрочната трофобиоза винаги са мравки.

Научните приноси на кандидата водят до получаване на нови данни за разпространението, морфологията, филогенията и екологията на над 200 таксона насекоми, по-голямата част от тях предимно хемиптери. Основната част от новите данни допринасят за изясняване на видовия състав, систематиката и биологията на представителите на подразред Auchenorrhyncha. Представените научни трудове по убедителен начин показват личния принос на кандидата при експерименталното изработване, анализа, интерпретирането и публикуването на научните резултати. Авторската справка на научните трудове показва, че кандидатът е на първо или второ място в авторския колектив в 16 от 23 труда (или в 70%) представени за конкурса.

Заслужават да бъдат споменати и два приноса с приложен характер в областта на курирането на ентомологични научни колекции: (1) предложение на иновационен модел на блокче за монтиране на картончета за залепване на насекоми и етикети, с възможност за контрол и регулация на височината на отделните картончета и етикети върху иглата; и (2) метод за значително по-ефективно нарязване на етикети за сухи насекоми. Двете предложения имат за цел да спестят време на кураторите при работата им с ентомологични колекции.

Преподавателската активност на гл. ас. Илия Гъонов е значителна и е свързана с извеждането на лекционни курсове по задължителни и избираеми дисциплини в двете степени на обучение в Биологически факултет. За периода 2020-2024 г. общата му учебна заетост е средно 460 часа, а аудиторната – 248 часа, което надхвърля изискванията в СУ. В ОКС „бакалавър“, за БП Биомениджмънт и устойчиво развитие, той изнася лекции по “Зоология на безгръбначните животни” (ЗБЖ) – задължителен курс, а за различни програми на същата ОКС – провежда упражнения по ЗБЖ и “Ентомология”, както и учебно-изследователски практика по ЗБЖ. В ОКС „магистър“, за МП Ентомология, извежда лекционен курс по “Методи на ентомологичните изследвания”, води упражнения по

“Методи на ентомологичните изследвания” и “Голям практикум по ентомология”, и провежда учебно-изследователска практика по „Ентомология“. Същевременно д-р Гъонов се занимава интензивно с обучението на млади специалисти. Той е ръководител на 8 студенти от бакалавърски и магистърски програми, повечето от които са успешно защитили своите дипломни работи. За периода 2018-2023 г. те са били 6, а за периода 2024-2025 г., съответно 2-ма. Темите на всички дипломанти са свързани с темата на конкурса. Близко 1/3 от научните публикации представени за конкурса са публикувани с участие на негови дипломанти, което показва активната роля на д-р Гъонов в развитието на млади кадри. Трябва да се отбележи също, че кандидатът е създател и наставник на действащия Студентския ентомологичен клуб в БФ на СУ. Предвид на гореизложеното, високо оценявам преподавателската и учебната дейност на кандидата и считам, че тя е значителна по обем, обхваща важни области в областта на обявения конкурс и изпълнява мисията на преподавател в университета.

Впечатлява също и участието му в научни форуми – общо 49, от които 34 международни и 15 национални, както и активната проектна дейност на д-р Гъонов. Кандидатът е участвал или участва в общо 30 образователни и изследователски проекти, в т.ч. 2 международни, 19 национални и 9 вътрешноуниверситетски като на 5 от тях е бил (или е) ръководител.

Придобитите умения в областта на биоинформатиката – работа с разнообразни бази-данни (MySQL, PostgreSQL), програмни езици (Python), програми за анализ на данни (OpenRfine), способности за управление на дигитални архиви и професионално използване на софтуер за управление на научни колекции и данни за биологичното разнообразие (Specify 6, Specify 7, Scratchpads, TaxonWorks) и др., са отлична атестация за новаторски дух и предприемчивост. Тези свой умения д-р Гъонов прилага както в научните разработки, така и при поддръжката и управлението на автоматизирани системи за инвентаризиране на данни, свързани с биоразнообразието.

Познавам гл. ас. И. Гъонов от 2019 г., когато започна сътрудничеството ни по подготовката на проект за Националната пътна карта за научна инфраструктура на Р България, който по-късно бе одобрен и се разви в изграждането на първата национална дигитална база-данни за биологични колекции в страната. Личните ми впечатления са отлични. В съвместната ни работа съм имал възможността да се убедя в качествата му на опитен ентомолог, експерт по биоинформатика, както и в мотивацията му за изграждането на млади изследователи в областта на ентомологията.

От гореизложеното е очевидно, че **гл. ас. Гъонов напълно покрива и в голяма степен надвишава изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент”**, съгласно Закона за развитие на академичния състав в Р България, също и критериите на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени, и заемане на

академични длъжности в СУ “Св. Кл. Охридски”: защитена докторска степен, достатъчна по обем и качество научна продукция, ръководство на научни проекти, ръководство на осем защитили дипломанти и най-вече, значими научни и научно-приложни приноси. Кандидатът е много способен и продуктивен учен, който за сравнително краткото време на изследовател успя да се наложи като специалист ентомолог с висока експертиза в групата на цикадите. Това се дължи на голямото му усърдие, страст към науката и умението му да работи в екип. Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка на неговата кандидатура за академичната длъжност „доцент” и да препоръчам на уважаемите членове на Факултетния съвет на Биологически факултет да изберат гл. ас. Илия Владимиров Гъонов на посочената длъжност.

София, 29.04.2025 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Борислав Георгиев)